

PLA PER FACILITAR I HOMOGENEÏTZAR LA TRAMITACIÓ DE LES ENERGIES RENOVABLES A CATALUNYA

**GOVERN ALTERNATIU
DE CATALUNYA**

Transició Ecològica

Silvia Paneque i Joaquim Paladella

3 de novembre de 2023

ÍNDEX

Actualització dels objectius de les fonts d'energies renovables	3
Estat de les energies renovables a Catalunya	7
Compensació territorial per a la implantació d'energies renovables.....	13
Objecte.....	13
Antecedents	13
Inicis d'implantació eòlica amb convenis entre empreses i ajuntaments	14
Zones de desenvolupament prioritari (zdp)	14
Decret llei 16/2019, de 26 de novembre, de mesures urgents per a l'emergència climàtica i impuls a les renovables.	15
Decret llei 24/2021, de 26 d'octubre, d'acceleració del desplegament de les energies renovables distribuïdes i participades.....	16
Conclusions.....	17
Propostes.....	19

ACTUALITZACIÓ DELS OBJECTIUS DE LES FONTS D'ENERGIES RENOVALBES

- L'1 d'agost de 2017, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic¹, que contempla, en el seu article 19, apartat C, que cal "promoure les mesures necessàries en l'àmbit de les energies renovables perquè el consum elèctric de Catalunya provingui -en un 50% l'any 2030 i un 100% l'any 2050- d'aquestes fonts renovables, prioritant la proximitat de la producció elèctrica d'origen renovable als centres de consum".
- El 13 de Juny de 2023, el Govern va aprovar la Prospectiva energètica de Catalunya 2050 (PROENCAT 2050)² que marca, a mode de resum, els objectius de les taules que segueixen en termes de nova potència instal·lada i producció bruta d'energia elèctrica.

TAULA D.7.1. EVOLUCIÓ DE LA POTÈNCIA ELÈCTRICA I DE L'EMMAGATZEMATGE A CATALUNYA EN EL PERÍODE 2017-2050

Potència elèctrica bruta instal·lada (MW)	2017	2030	2040	2050
TOTAL	11.286,5	21.757,8	44.667,1	61.861,8
Energies no renovables	7.809,1	6.349,5	1.699,9	0,0
Cicles combinats	3.714,2	3.714,2	1.699,9	0,0
Cogeneració no renovable	826,0	470,2	0,0	0,0
Altres no renovables	122,2	50,7	0,0	0,0
Nuclear	3.146,9	2.114,4	0,0	0,0
Energies renovables	3.477,4	15.408,4	42.967,2	61.861,8
Hidràulica	1.825,5	1.825,8	1.825,8	1.825,8
RSU renovable	26,2	26,2	26,2	0,0
Cogeneració renovable	0,0	72,0	122,4	122,4
Biogàs	60,1	65,4	68,4	75,0
Biomassa forestal i agrícola	4,0	4,0	4,0	0,0
Eòlica	1.268,7	6.234,2	18.439,0	26.636,0
Terrestre	1.268,7	5.234,2	16.939,0	23.136,0
Marina	0,0	1.000,0	1.500,0	3.500,0
Fotovoltaica	268,6	7.156,5	22.431,5	33.152,7
Teulades	181,5	2.185,2	7.275,9	11.144,4
Altres	0,0	512,6	2.026,6	2.614,0
Terra	87,2	4.458,8	13.129,0	19.394,3
Solar termoelèctrica	24,3	24,3	50,0	50,0
Emmagatzematge	534,0	2.234,0	4.034,0	7.234,0
Hidràulica de bombament	534,0	2.034,0	3.534,0	3.734,0
Bateries	0,0	200,0	500,0	3.500,0

¹ Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 3 d'agost de 2017, núm 7426.

² Prospectiva energètica de Catalunya 2050 (2023). Generalitat de Catalunya. Disponible a: [20230512 Proencat-2050_web_Acc.pdf \(gencat.cat\)](https://www.gencat.cat/prospectiva-energetica-2050)

TAULA D.7.2. EVOLUCIÓ DE LA PRODUCCIÓ BRUTA D'ENERGIA ELÈCTRICA EN EL PERÍODE 2017-2050

Producció bruta d'energia elèctrica (GWh)	2017	2030	2040	2050
TOTAL	46.910,3	71.088,4	90.674,3	117.472,9
Energies no renovables	39.343,8	36.003,0	4.913,7	0,0
Cicles combinats	8.193,6	10.552,3	4.913,7	0,0
Cogeneració no renovable	5.319,0	2.680,4	0,0	0,0
Altres no renovables	579,1	238,3	0,0	0,0
Nuclear	25.252,0	22.532,1	0,0	0,0
Energies renovables	7.566,5	35.085,4	85.760,5	117.472,9
Hidràulica	3.762,8	4.438,0	4.358,1	4.216,1
RSU renovable	174,7	104,7	91,6	0,0
Cogeneració renovable	0,0	410,4	697,7	685,4
Biogàs	191,4	266,6	323,0	350,9
Biomassa forestal i agrícola	19,4	16,0	14,0	0,0
Eòlica	2.885,5	18.115,2	43.695,2	60.068,3
Terrestre	2.885,5	13.965,2	37.595,7	46.710,6
Marina	0,0	4.150,0	6.099,4	13.357,8
Fotovoltaica	428,9	11.639,1	36.384,5	51.964,7
Teulades	265,8	3.111,6	10.360,6	15.599,3
Altres	0,0	733,0	2.898,0	3.674,5
Terra	163,2	7.794,5	23.125,9	32.690,9
Solar termoelèctrica	103,7	95,4	196,5	187,4

- Consum final.** Reducció d'un 30.7% de consum final d'energia a Catalunya. El sector industrial passarà a ser el sector amb un major consum final d'energia l'any 2050. Passarà de representar el 33.1 % del total l'any 2017 al 43.2 % l'any 2050. El sector dels transports, que era el principal consumidor d'energia l'any 2017 amb el 39.9 % del total, l'any 2050 se situarà en segon lloc, amb un 28.4 % del total. Els sectors domèstic, serveis i primari tenen un pes en el balanç de consum d'energia final l'any 2050 semblant al que tenien l'any 2017.
- Augment de l'electrificació de l'economia.** Degut al procés d'electrificació de l'economia, el pes de l'electricitat ha augmentat des del 24.8 % del 2017 al 76.6 % l'any 2050. Les energies renovables tèrmiques també experimenten un creixement important, passant del 3 % de l'any 2017 al 21.8 % l'any 2050. gràcies a la participació del líquids renovables (principalment, bioquerosè) i dels gasos renovables (principalment, biogàs de refinaria i plantes d'olefines, hidrogen i biogàs).
- Intensitat energètica final.** Reducció molt significativa de la demanda d'energia. L'any 2050, l'economia catalana necessitarà un 57.2 % menys d'energia que la que utilitza actualment per produir una unitat de PIB.
- Consum d'energia primària.** Es produeix un canvi radical en les formes d'energia en el balanç d'energia primària. Així, l'any 2017, els combustibles fòssils, nuclears i residus

no renovables representaven el 93.7 % del total. L'any 2050, en primer lloc, se situarà l'energia eòlica, amb un 38.1 %, i, a continuació, l'energia solar fotovoltaica, amb un 33%, i els combustibles renovables, amb un 22,4 %. **El conjunt de les energies renovables representarà el 98,8 % del consum d'energia primària de Catalunya l'any 2050.**

- **Emissions de CO₂ del cicle energètic.** En l'escenari objectiu, les emissions de CO₂ degudes al cicle energètic a Catalunya es redueixen en un 99,8 % en el període 1990-2050, que passen dels 25,2 milions de tones l'any 1990 a només 49,2 milers de tones l'any 2050.
- **Dependència energètica.** D'acord amb els criteris internacionals d'elaboració de balanços energètics, la dependència energètica de l'any 2017 seria del 64.5 % (considerem l'energia nuclear com a autòctona). Es proposa en l'escenari objectiu que passarà a ser del 7.9 % l'any 2050.
- **Demanda energia elèctrica.** La demanda total d'electricitat de Catalunya passa dels 43.9 TWh de l'any 2017 als 99.2 TWh del 2050.

TAULA 6.5. EVOLUCIÓ DEL CONSUM D'ENERGIA ELÈCTRICA PER SECTORS EN L'ESCENARI OBJECTIU (TWh)

	2017	2030	2040	2050
Consum final	43,4	58,0	81,1	93,0
Primari	0,4	0,5	0,9	1,3
Indústria	17,6	23,1	33,9	40,9
Transport	1,0	6,4	16,6	21,6
Serveis	14,4	16,7	17,3	16,7
Domèstic	10,0	11,3	12,4	12,5
Sector energètic	0,5	3,2	4,9	6,1
TOTAL	43,9	61,1	86,0	99,2

- **Nova potència instal·lada.** La potència elèctrica instal·lada a Catalunya l'any 2050 serà de 61.862 MW. Aquesta xifra multiplica per 5.5 la potència elèctrica instal·lada l'any 2017. Durant el període 2017-2050, Catalunya perdrà els 7.809 MW de potència instal·lada en tecnologies fòssils, nuclears i altres no renovables, i haurà d'instal·lar 58.384 MW nous de tecnologies de generació d'electricitat amb energies renovables, que s'afegiran als 3.478 MW instal·lats actualment.
- **Nova potència solar fotovoltaica.** La tecnologia amb una major potència instal·lada l'any 2050 serà la solar fotovoltaica, amb 33.153 MW, que representaran el 53.6 % del

total. Es preveu que una tercera part de la potència solar fotovoltaica s'instal·larà en teulades (11.144 MW) i un 7.9 % (2.614 MW), en altres ubicacions, com ara infraestructures viàries, embassaments, sòl industrial no utilitzat, etc. Es preveu que s'instal·lin 19.394 MW de la tecnologia solar fotovoltaica a terra, principalment en matollars, superfícies de cultius herbacis de secà, prats i herbassars, i altres sòls amb cultius abandonats o erosionats, prioritzant la sobirania alimentària. S'estima una ocupació d'aquests sòls en 31.380 ha.

- **Nova potència eòlica.** La segona tecnologia amb una major potència instal·lada l'any 2050 serà l'eòlica, amb 26.636 MW, que representaran el 43.1 % del total. Es preveu que s'instal·lin 3.500 MW de potència en eòlica marina i la resta, 23.136 MW, en eòlica terrestre. L'energia eòlica es desenvolupa, en general, en zones forestals, més ventoses degut a la presència d'elevacions del terreny i muntanyes. L'ocupació de territori que es preveu d'aquesta tecnologia és de 48.447 ha, però amb una compatibilitat molt alta amb altres activitats de tipus agrícola o forestal. L'energia hidràulica no augmentarà la potència instal·lada en el període 2017-2050, i mantindrà els 1.826 MW instal·lats actualment. La resta de tecnologies tindran un pes molt petit en el total.

- **Nova directiva UE 2023/1791 relativa a l'eficiència energètica.** El 9 d'octubre, el Consell de la Unió Europea va adoptar noves mesures sobre les fonts d'energies renovables³, augmentant la quota d'energies renovables en el consum total d'energia

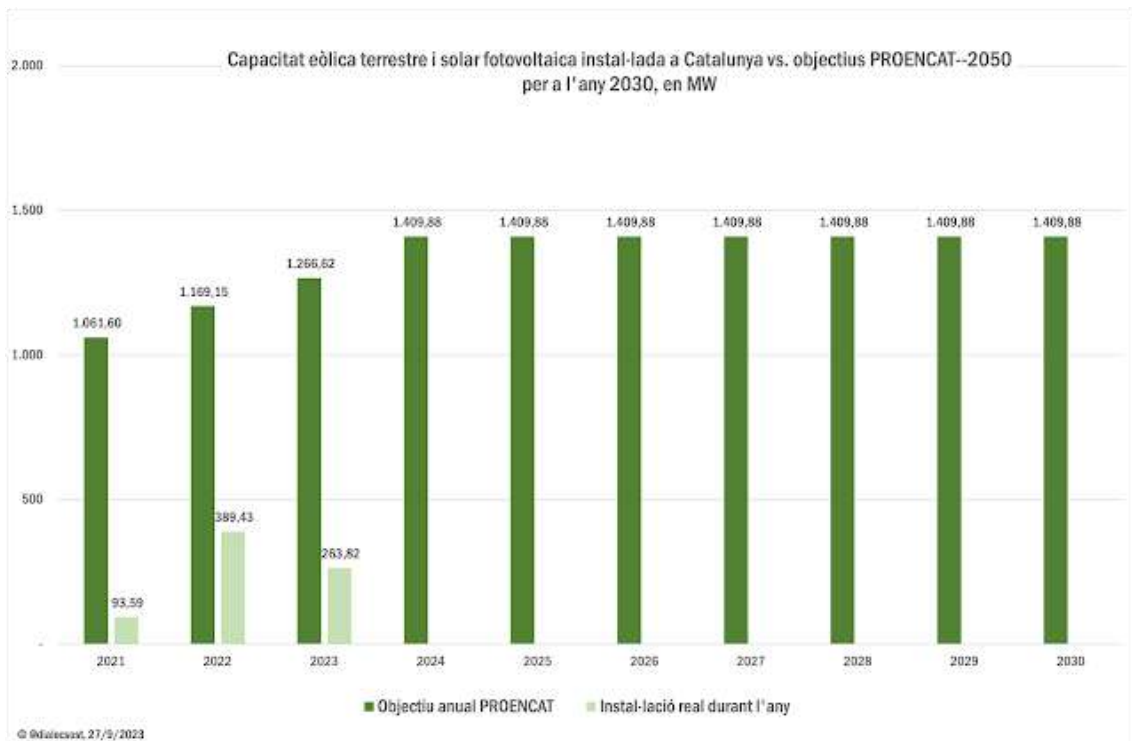
³ Directiva (UE) 2023/1791 del Parlament Europeu i del Consell de 13 de setembre de 2023, relativa a l'eficiència energètica i per la qual es modifica el Reglament (UE) 2023/955. Diari Oficial de la Unió Europea, 20 de setembre de 2023. Disponible a: [L00001-00111.pdf \(boe.es\)](https://boe.es/l00001-00111.pdf)

de la UE fins el 42.5% (al 2021 la mitjana europea es situava al 22% i l'objectiu anterior pel 2030 era el 32%). La revisió de la directiva inclou sub-objectius específics per cada sector⁴ i preveu també accelerar els processos de concessió de permisos per un desplegament més àgil, considerar que els projectes d'energies renovables presenten un interès públic superior i una millor integració de les renovables en les xarxes energètiques.

ESTAT DE LES ENERGIES RENOVALBES A CATALUNYA

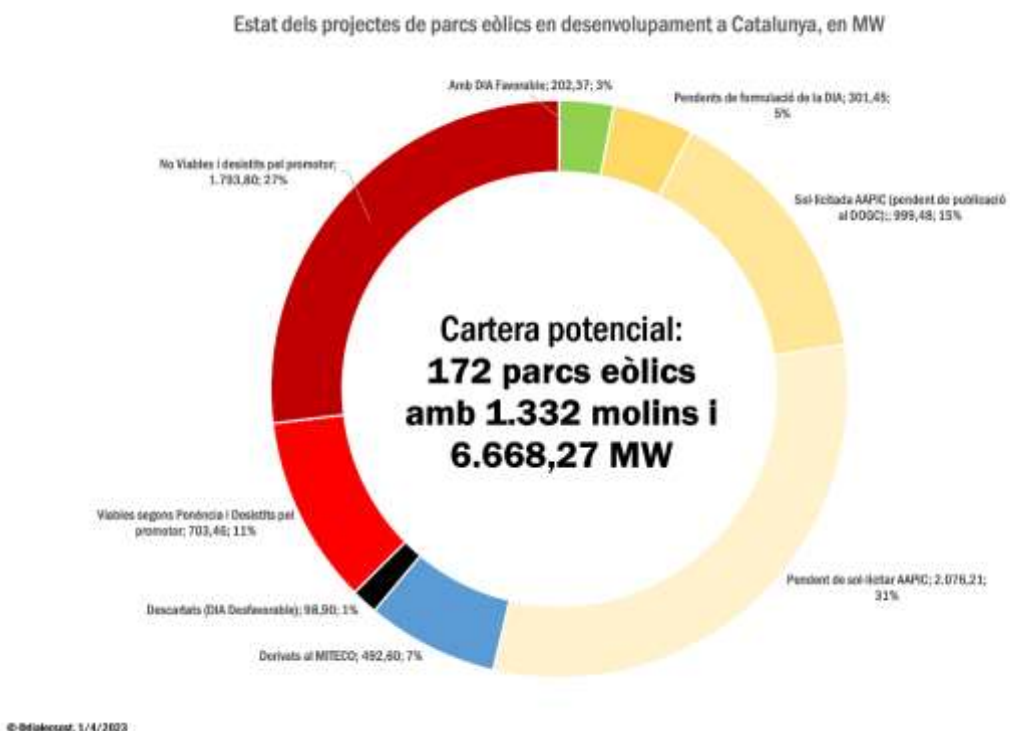
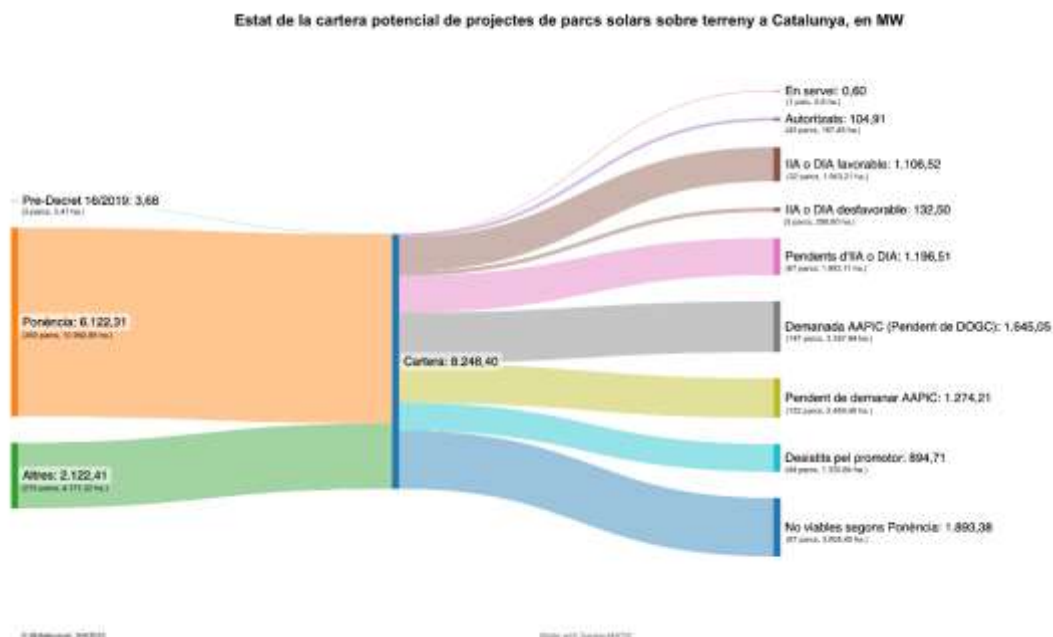
Amb l'actual ritme de tramitació de projectes eòlics terrestres i solars fotovoltaics sobre terreny a Catalunya suggereix que l'eòlica terrestre podria assolir el 46% de l'objectiu de la PROENCAT per l'any 2030 i la solar fotovoltaica sobre terreny el 78%.

TIPUS ENERGIA	EN SERVEI SETEMBRE 2023	AUTORITZATS PENDENTS DE CONSTRUCCIÓ	DIA o IIA FAVORABLE PENDENTS D'AUTORITZACIÓ	PROJECTES PENDENTS DE DIA o IIA
EÒLICA	1.379,15 MW	1.094,37 MW	3.261,18 MW	1.737,61 MW
FOTOVOLTAICA	314,59 MW	1.100,51 MW	1.697,74 MW	1.043,11 MW

⁴ Consell de la Unió Europea. Infografia – Objectiu 55: com té previst potenciar la UE l'energia renovable. Disponible a: [Objetivo 55: cómo tiene previsto potenciar la UE la energía renovable - Consilium \(europa.eu\)](https://www.consilium.europa.eu/en/infographic/infographic-55-how-is-the-ue-planning-to-enhance-renewable-energy/)

Estat dels projectes a Catalunya

Sol·licituds d'autorització administrativa prèvia d'instal·lacions d'energies renovables per comarques:

- Parcs eòlics:
 - Sol·licituds totals a Catalunya: 1.473 MW / 254 aerogeneradors:
 - Sol·licituds en tramitació a través de la Generalitat: 657 MW / 111 aerogeneradors
 - Sol·licituds en tramitació a través del Ministerio: 261 MW / 41 aerogeneradors
 - Sol·licituds autoritzades: 205 MW / 41 aerogeneradors
 - Sol·licituds no autoritzades: 350 MW / 61 aerogeneradors

Aerogeneradors per comarques

COMARCA	EN SERVEI	EN TRAMITACIÓ	AUTORITZAT	NO AUTORITZ.	TOTAL
Baix Ebre	161	0	4	0	165
Terra Alta	161	0	1	0	162
Garrigues	91	33	0	0	124
Anoia	105	18	0	7	123
Segrià	60	24	0	0	84
Conca de Barberà	78	1	0	18	79
Segarra	18	28	27	10	73
Ribera d'Ebre	21	48	0	26	69
Baix Camp	61	0	0	0	61
Priorat	44	0	0	0	44
Urgell	26	0	0	0	26
Alt Camp	10	0	0	0	10
Bages	10	0	0	0	10
Alt Empordà	0	0	9	0	9
TOTAL	846	152	41	61	1039

Instal·lacions fotovoltaïques:

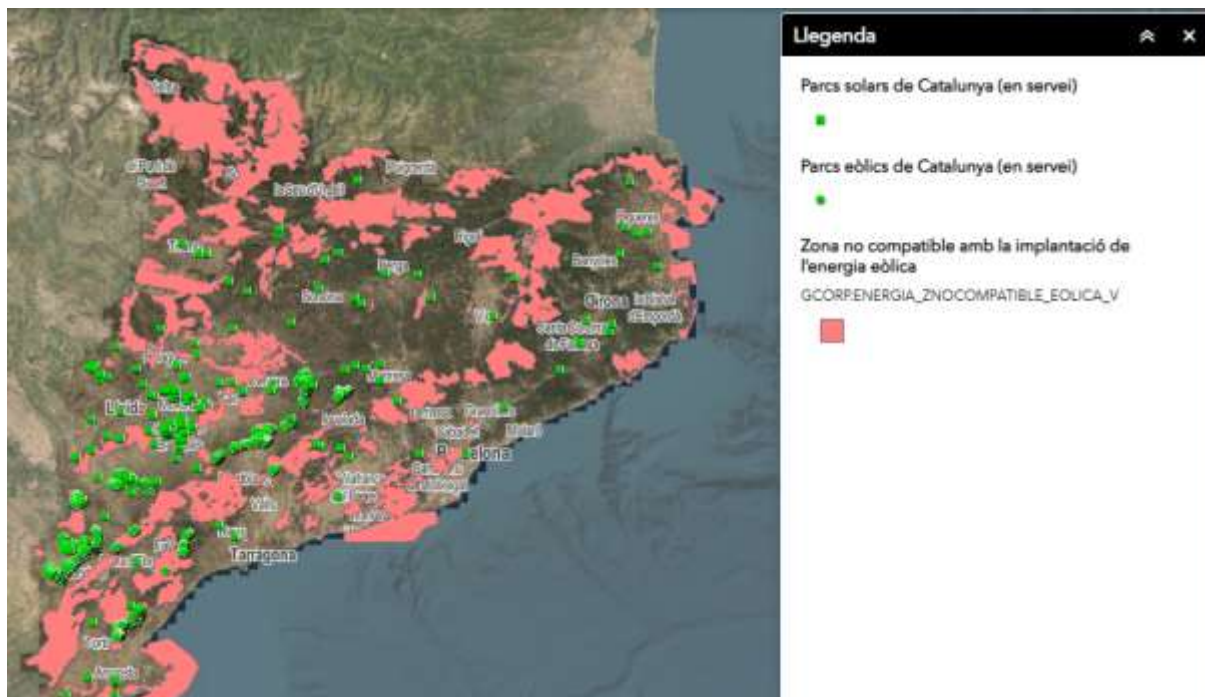
- Sol·licituds totals a Catalunya: 3.287 MW / 5.585 hectàrees:
 - Sol·licituds en tramitació a través de la Generalitat: 1.416 MW / 2.354 hectàrees
 - Sol·licituds en tramitació a través del Ministerio: 173 MW / 403 hectàrees
 - Sol·licituds autoritzades: 1.224 MW / 2.052 hectàrees
 - Sol·licituds no autoritzades: 421 MW / 719 hectàrees
 - Sol·licituds desistides: 40 MW / 40 hectàrees
 - Sol·licituds posades en servei*: 13 MW / 16 hectàrees

PLA PER FACILITAR I HOMOGENEÏTZAR LA TRAMITACIÓ DE LES ENERGIES RENOVALBES A CATALUNYA

Superfície fotovoltaica (ha) per comarques

COMARCA	EN SERVEI*	EN TRAMITACIÓ	AUTORITZ.	NO AUTORITZ.	DESIST.	TOTAL
Segrià	0,0	401,4	730,4	0,0	0,0	1131,7
Anoia	0,0	22,7	416,1	0,0	0,0	438,7
Conca de Barberà	0,0	379,0	3,0	0,0	0,0	382,0
Fallers Jussà	5,5	206,6	167,4	62,9	0,0	379,6
Ribera d'Ebre	0,0	264,3	106,8	287,2	0,0	371,1
Alt Camp	0,0	187,6	144,7	126,4	0,0	332,3
Urgell	0,0	309,0	6,4	0,0	0,0	315,4
Garrigues	1,7	100,1	127,1	90,0	0,0	228,9
Bages	0,0	50,1	122,7	0,0	0,0	172,8
Terra Alta	0,0	159,5	0,0	0,0	0,0	159,5
Segarra	0,0	119,4	18,4	0,0	0,0	137,8
Noguera	0,0	95,3	16,1	0,0	0,0	111,4
Baix Ebre	0,0	97,3	0,0	33,4	0,0	97,3
Solsonès	0,0	65,5	7,2	0,0	0,0	72,7
Molanès	0,0	42,5	22,8	0,0	0,0	65,3
Alt Empordà	0,0	62,6	1,7	56,8	0,0	64,3
Baix Camp	1,2	28,3	32,3	0,0	0,0	61,8
Tarragonès	6,4	27,7	17,8	0,0	39,5	51,9
Pla d'Urgell	0,0	22,4	19,2	0,0	0,0	41,7
Berguedà	0,0	34,2	0,0	0,0	0,0	34,2
Montsià	0,0	0,0	28,8	0,0	0,0	28,8
Alt Penedès	0,0	17,0	7,9	0,0	0,0	24,9
Vallès Oriental	0,0	20,6	0,0	0,0	0,0	20,6
Vallès Occidental	0,0	17,8	0,0	0,0	0,0	17,8
Baix Llobregat	0,0	0,0	17,3	0,0	0,0	17,3
Selva	0,0	5,3	11,2	0,0	0,0	16,5
Osona	0,0	7,5	8,8	62,8	0,0	16,2
Baix Penedès	0,0	6,0	7,2	0,0	0,0	13,1
Pla de l'Estany	0,0	0,0	5,7	0,0	0,0	5,7
Garrobia	0,0	0,0	5,1	0,0	0,0	5,1
Baix Empordà	0,0	4,9	0,0	0,0	0,0	4,9
Maresme	0,0	2,9	0,0	0,0	0,0	2,9
Lluçanès	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4
TOTAL	16,2	2757,4	2052,0	719,4	39,5	4825,6

* Instal·lacions fotovoltaiques posades en servei a partir del Decret llei 16/2019, de novembre de 2019

COMPENSACIÓ TERRITORIAL PER A LA IMPLANTACIÓ D'ENERGIES RENOVALBES

OBJECTE

La implantació i desenvolupament de les energies renovables, en un principi l'eòlica i després la solar fotovoltaica, han representat un problema greu a l'hora de fer un desplegament equilibrat, raonable i acceptat pels diferents territoris.

Molt sovint, els territoris on s'ha implantat amb grans projectes aquesta energia, han estat comarques que no són grans consumidores d'energia. Aquest territori rural passa, a partir d'aquesta implantació i en conseqüència, a ser grans productores d'energia, la qual es consumirà a d'altres zones del territori sense que aquesta producció aportí directament beneficis econòmics ni mitjans de vida per una població que molt a sovint viu de l'agricultura i del seu medi natural.

La implantació territorial que s'ha fet fins el dia d'avui ha estat sense cap planificació prèvia, i ha evolucionat en el temps d'acord al diferents canvis de les normatives i directius que han anat implantant els successius governs.

Aquesta implantació, que en un principi va començar essent més o menys acordada entre les empreses i els ajuntaments, s'ha vist molt afectada. En primer lloc, per l'actuació d'algunes empreses a l'hora de complir els acords i, segon, per canvis de normativa, que s'han arribat a entendre per gran part de la població rural d'aquests territoris com una "imposició".

Creiem imprescindible revertir aquesta situació i, per tant, recuperar l'essència dels acords i convenis que es signaven en un principi, acords que es basaven en un encaix al territori i que es fonamentaven en una compensació territorial pels efectes mediambientals i socials que comporten la producció d'una energia que és necessària per que el conjunt de Catalunya pugui créixer i desenvolupar-se.

ANTECEDENTS

En primer lloc, caldria enumerar i analitzar els diferents escenaris que s'han succeït amb el temps, entenent el canvi amb les exigències o normatives aplicades al sector de les energies renovables i que han tingut repercussió en el desenvolupament de l'energia eòlica i, en conseqüència, en el territori. Es podrien enumerar en 4 etapes:

- Inicis d'implantació amb convenis entre empreses i ajuntaments.
- Zones de desenvolupament prioritari (ZDP).
- Decret Llei 16/2019 de 26 de novembre, de mesures urgents per a l'emergència climàtica i impuls a les renovables.

- Decret Llei 24/2021 de 26 d'octubre, d'acceleració del desplegament de les energies renovables distribuïdes i participades.

Inicis d'implantació eòlica amb convenis entre empreses i ajuntaments

Aquesta etapa inicial de la implantació de grans parcs eòlics a Catalunya l'hem de remuntar als finals dels anys 90 i principis dels 2000, moment en el qual les empreses eòliques, algunes meres intermediàries, aterren al territori per tal d'assolir espais per poder implantar grans parcs eòlics, amb tecnologia que necessitava de molts aerogeneradors de poca potència per tal d'arribar a produccions importants d'energia.

La importància d'aquesta etapa és que aquestes empreses, a més d'arribar a acords amb els propietaris pagant un lloguer pels terrenys que es cobrarien a partir de la implantació i funcionament del parc, es negociaven i es signaven amb els ajuntaments convenis que determinaven "la compensació territorial", que es justificaven de la següent manera:

"La generación de energía, entendida como una actividad básica para el desarrollo económico del país, ha de compensar adecuadamente las molestias que supone para los municipios afectados por sus instalaciones y las personas que en ellos residen, puesto que satisfacen una demanda que se localiza básicamente en territorios distintos (concentraciones en polígonos Industriales y áreas urbanas con alta densidad de población). Dicha compensación ha de ayudar al reequilibrio territorial al tiempo que permita fijar población joven en las zonas rurales".

Aquesta "compensació territorial" va facilitar la implantació de diferents i importants parcs eòlics. El problema a arribar quan ja en funcionament els parcs les empreses reinterpreten els convenis i disminueixen o directament es neguen a complir les condicions establertes i signades amb els convenis signats.

Aquesta manera de procedir fa créixer el descontentament i la malfiança al territori, fet que, conjuntament amb moviments molt conservacionistes dels entorns, van suposar que la implantació territorial es frenés i molta gent al territori es sentís enganyada.

Cal esmentar que els convenis han estat avalats amb sentències dels diferents Jutjats del Contenciós Administratiu provincials i també pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Zones de Desenvolupament Prioritari (ZDP)

Aquesta etapa s'inicia al 2009 i culmina amb l'adjudicació, per part del Govern de la Generalitat del tripartit, l'octubre del 2010, i amb caràcter provisional, del concurs per adjudicar l'explotació de 7 zones de desenvolupament prioritari per a l'energia eòlica. Aquest

conkurs va ser un intent per part del Govern de posar ordre a l'especulació i de garantir un retorn al territori per tal d'assolir una distribució més justa i equilibrada.

Al concurs, les diferents empreses o grups inversors havien de fixar entre d'altres condicions tècniques, una oferta de compensació territorial que s'aplicaria entre les zones o termes municipals directament afectats per la implantació dels parcs i els limítrofes. Aquesta compensació es determinava per un percentatge dels ingressos dels parcs i aquests recursos anaven destinats als ajuntaments d'aquests termes municipals on directament o per proximitat rebien la implantació d'aquestes instal·lacions eòliques.

A més d'aquesta compensació al territori, les empreses, en la seva oferta per accedir al concurs públic, havien de presentar un pla de industrialització lligat als territoris de las ZDP.

Aquest intent per part del Govern va tenir greus problemes pels diferents recursos judicials presentats, fet que va paraitzar la implantació de nous parcs i, per tant, no va resoldre el problema i no va servir per obtenir un desplegament acceptat i equilibrat de l'energia eòlica a Catalunya.

Actualment, després de més d'una dècada llarga, s'estan instal·lant els parcs que són fruit del concurs de la ZDP de la Terra Alta, amb dubtes entre les administracions de la zona de com serà el compliment del previst en el concurs públic que va donar lloc a l'autorització per la instal·lació, i sense que el Govern de la Generalitat es pronuncí ni garanteixi aquest compliment de les condicions fixades.

Decret Llei 16/2019, de 26 de novembre, de mesures urgents per a l'emergència climàtica i impuls a les renovables.

La publicació, el dia 28 de novembre de 2019, del Decret Llei 16/2019, de 26 de novembre, va obrir una nova etapa en el desplegament de les energies renovables al territori català. Segurament és l'etapa menys afortunada, ja que la conclusió és que, lluny d'empènyer amb el desplegament i implantació de les renovables i dels grans projectes al territori, el que produeix és una enorme contestació social i fa més difícil que el territori accepti una normativa que és vista a les diferents comarques i poblacions com una "absoluta imposició".

Aquest Decret bàsicament introdueix modificacions a la Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic, amb un intent de simplificar i facilitar una tramitació que es basa en la creació de la "Ponència d'energies renovables", també introdueix modificacions en el Text refós de la Llei d'urbanisme. En relació amb aquesta darrera figura, el Decret disposa, en el seu article 10.1, el següent: "La Ponència d'energies renovables és un òrgan col·legiat que té com a funcions analitzar la viabilitat dels avantprojectes de parcs eòlics i plantes fotovoltaïques, des del punt de vista del seu emplaçament, i portar a terme a terme les actuacions relatives a l'avaluació d'impacte ambiental dels projectes eòlics i de plantes fotovoltaïques".

El Decret Llei també fixa i detalla criteris generals i específics per a la implantació de parc eòlics i plantes solars fotovoltaïques.

El problema de que aquesta implantació territorial que pretén impulsar aquest Decret el podem trobar clarament en el contrast de la pròpia exposició de motius on es fan afirmacions com: “l’acció coordinada de la Administració de la Generalitat, la participació dels actors territorials – especialment de l’Administració local- i , en general, de la societat civil, seran imprescindible per aconseguir veritablement un sistema elèctric català fonamentat totalment en les energies renovables.”. En aquest sentit, cal indicar que el desenvolupament articulat de la norma treu qualsevol possibilitat de decisió a l’administració local i desapareix absolutament cap referència a compensació territorial, inversió industrial a la zona o qualsevol altra garantia de millora per les zones d’implantació de grans parcs o plantes fotovoltaïques.

Aquest fet, que contrasta molt amb les anteriors etapes, i que a més s’aprofita per part d’empreses ja implantades en posar amb qüestió els acords anteriors signats, fa que l’administració local més involucrada i disposada a col·laborar es replantegi la posició i es mostri radicalment contraria a noves implantacions al territori.

Els resultats suposen un fracàs total i absolut, i un rebuig al territori on ja hi ha parcs implantats. També una negativa radical en comarques on no s’havia produït encara. El més greu és la percepció, arreu de Catalunya, que aquesta implantació de grans parcs eòlics o de plantes fotovoltaïques és negativa i perjudicial.

Decret Llei 24/2021, de 26 d’octubre, d’acceleració del desplegament de les energies renovables distribuïdes i participades.

Aquest període, en el que encara estem immersos, s’inicia amb la publicació, el dia 27 d’Octubre de 2021, del nou Decret que modifica el Decret Llei 16/2019, de 26 de novembre, de mesures urgents per a l’emergència climàtica i l’impuls a les energies renovables.

La finalitat del Decret es justifica per l’experiència assolida amb l’aplicació del anterior Decret Llei, amb la finalitat d’introduir mesures que millorin l’acceptació social dels projectes d’energia renovables, compatibilitzant l’activitat agrària i vetllar per la conservació de la biodiversitat, l’ordenació territorial i el desenvolupament sostenible del medi rural.

Amb aquest objectiu, i entre d’altres modificacions, destaca l’article 9bis, referent a “Mesures de millora de l’acceptació social dels projectes d’energia renovables.” Dins d’aquest article podem destacar com a requisit imprescindible en els projectes eòlics i plantes solars fotovoltaïques de potencia superior a 5 MW, situats a terra i a sol no urbanitzable, que el promotor ha d’acreditar, amb anterioritat al tràmit d’informació pública, que ha de presentar una “oferta de participació local” i la disponibilitat o el compromís de disponibilitat de més del 50 % dels terrenys agrícoles privats sobre els quals es projecta el par o la planta de renovables.

Es pot afirmar que la novetat més importat de cara a buscar l'encaix del territori és aquesta "oferta de participació local" que consisteix a oferir la possibilitat de participar, com a mínim en un 20% de la propietat del projecte o del seu finançament.

Cal indicar que aquesta mesura, que pot cridar molt l'atenció, té un impacte real al territori absolutament testimonial o realment inexistent, ja que la pràctica totalitat de la gent, empreses o administracions del territori, en cap cas, entra a formar part d'aquest 20% de la propietat de l'empresa promotora inicial, i la mesura es queda amb un "oferta" que és un simple requisit burocràtic més.

La realitat fa que la percepció al territori no hagi millorat, tot i que és veritat, però, que no es manifesta tan obertament el rebuig social. Però en cap cas és per aquestes mesures o millores que el Decret Llei disposa, sinó que és per la pràctica inacció del Govern que no decideix ni autoritza cap o molt poques instal·lacions eòliques o solars fotovoltaïques de més de 5 MW i menys de 50 MW, del qual és competent.

Aquesta inacció del Govern de la Generalitat ha produït, de fet, un refredament del rebuig social, però ens porta a no complir cap dels objectius fixats en el que fa al desplegament de grans instal·lacions que ens apropin al compliment de les necessitats i exigències marcades en la lluita del canvi climàtic.

És remarcable determinar que el conjunt de mesures, com hem pogut explicar, són merament cosmètiques i en cap cas articulen cap mesura de compensació dels territoris, ni assenyalen cap objectiu que assegurin un retorn al territori per assegurar el seu desenvolupament tal com assenyalen arguments de la pròpia exposició de motius.

CONCLUSIONS

1. La capacitat de decisió de les administracions locals dels diferents territoris, que en un principi era determinant, s'ha vist totalment anul·lada per les diferents decisions de l'administració de la Generalitat.
2. El període on més es va avançar en el desplegament de les energies renovables va ser quan els ajuntaments podien negociar, acordar i tenir influència en la decisió final.
3. És també força evident que la involució produïda en el retorn social al territori prevista en els convenis signats en la primera etapa del desplegament i la absoluta absència de qualsevol tipus de compensació o retorn social ha fet que aquests projectes es percebin com a negatius, i per tant generin rebuig social i es visquin com una imposició i agressió al medi rural.

4. Cal llegir bé la realitat, pensant que si volem assolir un desplegament eficaç de les energies al territori català hem de tenir molt clara l' evidència que aquest canviarà el nostre paisatge. També que aquest fet pot afectar a diferents formes de vida actuals del nostre món rural, i que pot produir més desequilibri territorial.
5. S'han d'implantar per mesures que busquin l'encaix necessari per fer un desplegament just i equilibrat.
6. La transició energètica representa un canvi profund en el model del sistema actual. Cal innovació tecnològica i canvis en la manera de produir, distribuir, gestionar i consumir l'energia.
7. L'augment en l'ambició dels objectius de fonts renovables en el marc de les directives europees, fa que l'esforç hagi de ser major a Catalunya on ja partim d'una situació d'endarreriment en la implantació.
8. Per assolir els objectius 2030 i 2050 de contribució de renovables en la generació d'energia elèctrica, s'imposa l'acceleració de tràmits administratius i de construcció de parcs eòlics i fotovoltaics principalment.
9. Els principals colls d'ampolla en aquests moments en la tramitació es situen en el departament d'urbanisme i en la tramitació per separat dels parcs i les línies d'evacuació. Malgrat el DL 16/2019 estableix que un cop acabada l'avaluació ambiental del projecte, la Comissió Territorial d'Urbanisme ha d'aprovar el projecte d'actuació específica (PAE) en sòl no urbanitzable en el termini d'un mes, en aquests moments s'està treballant amb períodes de 12 mesos de mitjana.
10. Amb la modificació de l'article 18.1 del DL 5/2022 "18.1 L'òrgan competent en matèria d'energia, en el termini d'un mes a comptar des de la comunicació de la resolució dels tràmits ambiental i d'aprovació urbanística, ha d'emetre la resolució sobre la sol·licitud d'autorització administrativa prèvia, de declaració d'utilitat pública, si s'ha sol·licitat, i de construcció del parc eòlic o de la planta solar fotovoltaica. En el cas que en el termini d'un mes des de l'avaluació d'impacte ambiental del projecte, no s'hagi aprovat el projecte d'actuació específica en sòl no urbanitzable, l'òrgan competent en matèria d'energia ha d'emetre la resolució sobre la sol·licitud d'autorització administrativa prèvia, de declaració d'utilitat pública, si s'ha sol·licitat, i de construcció del parc eòlic o de la planta solar fotovoltaica, sens perjudici de la necessitat d'obtenir l'aprovació definitiva del projecte d'actuació específica en sòl no urbanitzable." s'esperava agilitzar el procediment, però finalment ha provocat que només un 10-15% dels projectes amb autorització condicionada hagin estat finalment aprovats, sense possibilitats d'esmenes per part del promotor i amb denegacions finals amb tot el procés fet.

11. La lentitud en l'aprovació de línies fa que parcs autoritzats, fins i tot per Urbanisme, no es construeixin per la prevenció del constructor a començar a construir sense saber si podrà evacuar l'energia produïda.

PROPOSTES

1. Publicar la zonificació ambiental de Catalunya que identifiqui les zones de baixa sensibilitat ambiental i que alhora disposin de recurs eòlic i fotovoltaic amb el seu potencial de producció.
2. Finalitzar la contractació de personal acordada en els pressupostos 2023 amb l'objectiu d'agilitzar els projectes en cartera potencial.
3. Constituir el Comissionat per l'energia com a òrgan d'impuls i coordinació entre els departaments implicats en la implantació de les energies renovables a Catalunya.
4. Potenciar el mecanisme de declaració auto responsable així com les mesures de control i seguiment per a la seva correcta implantació. Establir convenis amb organitzacions de perfil tècnic i col·legis professionals que assumeixin part del procés de tramitació del projecte.
5. Reconvertir les oficines comarcals de transició energètica en oficines d'ubicació d'energies renovables per millorar i agilitzar el procés de localització ambientalment responsable dels nous projectes a la vegada que una major participació dels actors locals.
6. Aprovar la guia (inclosa en la DF segona bis del DL 16/2019) informativa de la documentació necessària que caldrà presentar en la sol·licitud a tràmit per a l'obtenció de l'autorització administrativa prèvia i de construcció, la declaració d'impacte ambiental i el projecte d'actuació específica en matèria d'urbanisme. Aquesta documentació ha de fer referència a la documentació necessària requerida pels òrgans competents en matèria d'energia, urbanisme, medi ambient, agricultura i patrimoni cultural, que no podran demanar cap altra documentació que no estigui inclosa en la guia.
7. Publicar convocatòria de suport als ens locals amb 50 milions d'euros pel foment de renovables aprovada en el Ple monogràfic del Parlament de Catalunya.
8. Posar en marxa programes específics de regeneració i rehabilitació de centres urbans i cascs antics en aquells municipis on estiguin implantades plantes de producció d'energies renovables i que siguin productors nets, per promoure el turisme rural.

9. Adaptació normativa per una tramitació molt simplificada de parcs fotovoltaics sobre infraestructures de reg, espais antropitzats i que beneficïen pràctiques agrícoles.
10. Establir fórmules de col·laboració amb els ajuntaments que els retorni una certa capacitat de decisió en tot el que afecta al seu terme municipal.
11. Establir un sistema que doni preferència als municipis productors nets d'energies renovables en les subvencions de concurrència competitiva de la Generalitat.
12. La creació d'un fons de cooperació local específic dotat de 13 M€, amb caràcter anual, pels municipis productors nets d'energies renovables.
13. Promoure un "bonus verd" com a mecanisme de col·laboració entre el sector privat i les administracions locals a través de convenis i/o promovent la participació en projectes municipals que tinguin com objectiu abaratir l'oferta d'energia consumida pels veïns i les empreses locals.
14. Afavorir i prioritzar els projectes públics-privats entre els ens locals i les empreses promotores, amb participació activa de l'energètica pública de la Generalitat de Catalunya.